

wer nicht fragt bleibt dumm

17/09/2011 | Marcel Schmeier M SEN

Kinderen hebben een natuurlijke honger naar nieuwigheden. Deze onstuimige en bijna onstilbare drang naar het verwerven van nieuwe kennis drijft ouders en leerkrachten soms tot wanhoop: wat is een geiser, wonen er ook mensen op de Noordpool, heeft God ook een huisdier, hoeveel is ontelbaar + ontelbaar?

Het is echter ook een geweldige kans om kinderen te onderwijzen en te vormen. We kunnen gebruik maken van deze gevoelige periode in de ontwikkeling tot een volwassen persoon.

Toch zie ik steeds vaker dat leerkrachten het stellen van vragen proberen in te dammen. Zelfstandig werken is op veel scholen een belangrijk onderdeel van het programma geworden. Kinderen moeten leren omgaan met uitgestelde aandacht en hun vragen zelf kunnen opzoeken of aan elkaar kunnen stellen.

De effectiviteit van zelfstandig werken valt echter te betwisten. Kinderen zelf laten zoeken haalt het niet bij hoogwaardige instructie door een leerkracht die in interactie met de leerlingen zijn kennis deelt en overdraagt. Een leerkracht die vragen stelt en directe feedback geeft op de antwoorden en oplossingswijzen die kinderen aandragen. Een leerkracht die uitlegt, voordoet en samendoet, alvorens de kinderen de lesstof zelfstandig te laten verwerken.

Let hierbij op het verschil: zelfstandig werken en zelfstandig verwerken. Bij de eerste vorm laten we kinderen het zelf uitzoeken en bij de tweede vorm geven we hen een zetje in de rug.

“Te vaak zie ik dezelfde vingers omhoog gaan in de klas.”

Te vaak zie ik steeds dezelfde vingers omhoog gaan in de klas. Blijkbaar is een groot deel van de leerlingen afgehaakt of niet in staat te antwoorden. Juist die kinderen moeten echter worden betrokken bij de les. We mogen geen kinderen opgeven.

Als leerkracht word je graag bevestigd dat je het goed doet en geef je onbewust de sterke leerlingen vaker de beurt om te antwoorden. Probeer echter ook de andere kinderen uit te dagen tot een reactie. Geef daarom goede instructie alvorens vragen te stellen, help kinderen tijdens het antwoorden om tot een goed geformuleerde oplossing te komen.

Alle vingers moeten omhoog in de klas, alle kinderen moeten in de gelegenheid worden gesteld het antwoord te weten, alle kinderen moeten worden betrokken en geactiveerd. Maar hoe doe je dat nou precies?

Dylan Williams, emeritus hoogleraar aan de universiteit van Londen, laat geen vingers meer opsteken in de klas. Hij geeft alle kinderen een bordje waarop ze hun antwoorden moeten schrijven. Hierdoor worden alle kinderen geactiveerd en boeken ze meer vooruitgang. Ze worden zich ook bewuster van het eigen leren.

Ook Douwe Sikkes maakt gebruik van dit principe. Hij ontwikkelde de methodiek 'Zo leer je kinderen rekenen' waarbij hij door middel van een bal alle kinderen bij de instructie betreft. De resultaten van zijn aanpak zijn verbluffend.

Een tijd geleden gaf ik als adviseur een workshop aan leerkrachten groep 3 en kreeg veel vragen. Hierdoor gingen we de diepte van het onderwerp in en konden deze leerkrachten grote stappen vooruit maken. Het gevoel van competentie was aanleiding tot blijde gezichten en enthousiaste voornemens om zaken op te pakken in de school en in de eigen klas.

Een paar dagen later zat ik met een senior-onderwijsadviseur rond de tafel. Hij vertelde me hoe je de opbrengsten van een school eenvoudig in kaart kunt brengen. Ik begreep het niet helemaal, maar durfde dat niet te zeggen. Hij ging daarom verder met zijn verhaal en ik moest bijna afhaken. Ik besepte me dat ik verduidelijking moest vragen en dus stak ik mijn vinger op. Hij legde het principe nogmaals uit en nu begreep ik het wel. Dat gaf een geweldig goed gevoel.

Als kind woonde ik in Schoonebeek aan de Duitse grens. We konden Nederland 1 en 2 ontvangen en ook drie Duitse zenders. Daarom keek ik altijd naar de Duitse Sesamstraat. Dit begon altijd met een liedje dat nog steeds wel eens komt bovenborrelen.

*Der, die, das.
Wer? Wie? Was?
Wieso? Weshalb? Warum?
Wer nich fragt bleibt dumm!
Tausend tolle Sachen
Die gibt es überall zu sehen.
Manchmal muss man fragen,
Um sie zu versteh´n.*

*Die, dit, dat.
Wie, hoe, wat?
Waarom, waarom, waarom?
Wie niet vraagt blijft dom!
Duizend mooie dingen
die zijn er elke dag te zien.
Soms dan moet je vragen
om ze te begrijpen.*

Luister hier: <http://bit.ly/MXq4F>